

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет романської філології і перекладу
Кафедра іспанської та французької філології

Допущено до захисту

« ____ » _____ року

Завідувач кафедри

_____ *Олена ЗАЛЄСНОВА*

КУРСОВА РОБОТА

з філології на тему:

«Причини виникнення діалектів в іспанській мові»

Студентки групи МЛі04-20

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.051 Романські мови і літератури
(переклад включно), перша – іспанська

Освітня програма Іспанська мова і література,

друга іноземна мова, переклад

Бомазюк Олександри Олегівни

(ПІБ)

Науковий керівник:

Кандидат філологічних наук, доцент кафедри
іспанської та французької філології

Галина Судорженко

(науковий ступінь, вчене звання, ПІБ).

Чотирибальна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Члени комісії:

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Київ 2023

**MINISTERIO DE EDUCACIÓN Y CIENCIA DE UCRANIA
UNIVERSIDAD NACIONAL LINGÜÍSTICA DE KYIV**

Facultad de filología romana y traducción
Departamento de filología hispánica y francesa

Trabajo de curso en lingüística

sobre el tema: « LAS CAUSAS DEL SURGIMIENTO DE LOS DIALECTOS EN
ESPAÑOL »

Autorizado a la defensa

« ____ » _____

De la estudiante de grupo Mli 04-20
de la facultad de filología romana
y traducción
de programa de formación profesional
Lengua y Literatura español, segunda lengua,
traducción
especialidad 035 Filología
Oleksandra Bomaziuk

Jefe de departamento de
Filología hispánica y francesa

_____ Olena Zaliesnova
(firma) (nombre, apellido)

Dirigente científico:
candidata en ciencias filológicas
docente Halyna Sudorzhenko
(grado, título universitario, nombre, apellido)

Escala nacional _____
Calificación final _____
Evaluación ECTS _____

Miembros de jurado:

_____	_____
(firma)	(nombre, apellido)
_____	_____
(firma)	(nombre, apellido)
_____	_____
(firma)	(nombre, apellido)

KYIV – 2023

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ	Ошибка! Закладка не определена.
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1	8
ТЕОРЕТИЧНА БАЗА ВИВЧЕННЯ ДІАЛЕКТІВ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ	8
<i>1.1. Визначення терміну «мова» і «діалект»</i>	8
<i>1.2. Вплив історичного чинника на формування мови і діалекту</i>	10
<i>1.2.1. Мови древніх жителів.</i>	10
<i>1.2.2. Латинська мова.</i>	11
<i>1.2.3. Мова германських народів.</i>	13
<i>1.2.4. Арабська мова.</i>	14
РОЗДІЛ 2	16
МОВНА ХАРАКТЕРИСТИКА СУЧАСНИХ ДІАЛЕКТІВ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ ...	16
<i>2.1 Діалекти іспанської мови на території Піренейського півострова</i>	16
<i>2.1.1 Фонетичні особливості діалектів.....</i>	17
<i>2.1.2 Лексичні особливості діалектів</i>	19
<i>2.1.3 Граматичні особливості діалектів.....</i>	23
<i>2.2 Діалекти іспанської мови за межами Іспанії: мовна характеристика</i>	24
ВИСНОВКИ.....	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	30

ABSTRACTO

El objetivo principal del del trabajo de curso fue determinar las causas del surgimiento de los dialectos en español. En el primer capítulo del trabajo se estudió la base teórica de los dialectos de la lengua española en un aspecto histórico: la definición del término "lengua" y "dialectos", una descripción de la influencia del factor histórico en la formación de la lengua y el dialecto, desde la lengua de los antiguos habitantes hasta las lenguas de los pueblos germánicos y árabes. En el segundo capítulo se caracterizaron los dialectos modernos de la lengua española. Las características fonéticas, léxicas y gramaticales de los dialectos españoles se determinarán con ejemplos. Además, se proporcionará una característica lingüística de los dialectos del español fuera de España.

Palabras clave: lengua española, historia de la lengua española, dialectos de la lengua española, lenguas prerromanas, latín, pueblos germánicos, árabe, rasgos fonéticos, rasgos gramaticales, rasgos léxicos.

ВСТУП

Одним із сучасних напрямів у лінгвістиці є міжкультурна комунікація, об'єктом якої є етнічні та соціокультурні функції мови. В останні десятиліття спостерігається зростання інтересу до вивчення цієї теми.

Завдяки своїй чималій територіальній поширеності у світі, своєрідності етнічного складу та національних культур її носіїв, іспанська мова надає необмежені можливості для вивчення національно-культурних особливостей мовленнєвої поведінки.

Значимість теми діалектів іноземних мов привертала увагу багатьох мовознавців. В. С. Виноградов зробив теоретичне обґрунтування про доцільність територіальної диференціації всієї іспанської лексики, визначивши такі поняття, як діалектизми, варіантизми, регіоналізми, латиноамериканізми, паніспанізми. Г. В. Степанов порушив питання про лінгвістичну і соціальну природу мовної варіативності, визначив чинники, що диференціюють іспанську мову на окремих територіях. Проблематиці національних варіантів іспанської мови присвячені наукові праці В. Д. Аракіна, Н. Ф. Міхеєвої, О. О. Плеухової, Е. Г. Різель, О. І. Смірницького, О. С. Чеснокової, А. Д. Швейцер, Л. В. Щерби, Т. Бланко Гонсалеса, М. Коста Санчеса, С. Моро Корнеадо й ін.

Одним з найбільш суперечливих питань в Іспанії є мовна політика. Насправді в Іспанії розмовляють не лише іспанською та кастильською, але й іншими мовами та діалектами. Ця тема відображає багатство іспанської культури і піднімає інші питання, які також є предметом дискусій: "Що таке мова та діалект?".

Діалект – це одна з можливих форм вираження мови. Він відбувається в певному контексті, як правило, регіональному, і не настільки відрізняється від мови, щоб взаєморозуміння взагалі було неможливим.

Діалекти утворюють сектор у мовному порядку. В принципі, мова - це сукупність усіх діалектів, стилів, варіантів і виразів, у яких її носії використовують на практиці. У цьому сенсі мова є абстракцією. Це означає, що діалекти є частиною мовної структури, тобто є внутрішньою категорією, але не малозначною чи

малоцінною. Можна сказати, що якщо мова є ідеальним способом мовлення, то кожен діалект є істинним.

Діалект – це спосіб мовлення, у який говорять носії мови з урахуванням історичного, культурного та антропологічного контексту, тобто робить мову відображенням нашого існування.

Іспанська є однією з найпопулярніших іноземних мов і це найпоширеніша мова, яка належить до романської гілки індоєвропейської мовної сім'ї (іберо-романської підгрупи).

Кастильська – найпоширеніша романська мова у сучасному світі. Нею розмовляють на більшій частині Піренейського півострова, на південному заході США, по всій Мексиці та в усій Латинській Америці (крім Бразилії та Гвіани), а на Філіппінах вона є мовою меншини. Через таке широке географічне поширення існує велике розмаїття діалектів. З цієї причини очікується, що іспанська, як і латинська, розділиться на багато різних національних мов протягом століть.

Іспанська мова є офіційною мовою 18 американських країн (Аргентина, Болівія, Чилі, Колумбія, Коста-Ріка, Куба, Домініканська Республіка, Еквадор, Сальвадор, Гватемала, Гондурас, Мексика, Нікарагуа, Панама, Парагвай, Перу, Уругвай і Венесуела), і Співдружності Пуерто-Ріко, а також Іспанії в Європі та Екваторіальної Гвінеї в Африці.

Об'єкт дослідження – причини виникнення діалектів в іспанській мові.

Предмет дослідження – мовні характеристики діалектів іспанської мови.

Метою даної роботи є визначити та описати причини виникнення діалектів в іспанській мові.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- 1) Визначити терміни «мова» і «діалекти»
- 2) Описати вплив історичного чинника на формування іспанської мови і її діалектів.
- 3) Охарактеризувати фонетичні, лексичні та граматичні особливості діалектів іспанської мови.

4) Надати мовну характеристику діалектів мови за межами Іспанії.

Структура та обсяг. Робота складається з анотації, вступу, чотирьох розділів (з висновками до них), висновків, списку використаних джерел (21 найменування).
Загальний обсяг роботи - 30 с.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНА БАЗА ВИВЧЕННЯ ДІАЛЕКТІВ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

1.1. Визначення терміну «мова» і «діалект»

Сучасна наука про мову глибоко вивчає форми існування мови – найважливішого засобу спілкування людей. До суспільно зумовлених форм національної мови належать літературне й діалектне мовлення, які перебувають у складних діалектичних відношеннях і взаємозв'язках. На діалектне мовлення активно впливають літературні норми. Багато особливостей вимови, лексичних і граматичних ознак діалектів витісняються загальнонародними літературними формами. Але процеси мовного розвитку надзвичайно складні. Вони обов'язково пов'язані з явищами, тенденціями інтеграції та диференціації і відбивають взаємний вплив літературної мови на діалект і діалекту на літературну мову.

Літературна мова і діалект характеризуються специфічними ознаками, частково взаємопротиставними. Діалект протиставляється літературній мові як територіально обмежена форма існування мови, що має тільки усну сферу комунікації; діалектові, на відміну від літературної мови, властивий тільки один функціональний стиль – розмовне мовлення.

В наш час діалекти залишаються основним засобом спілкування для більшості населення. Проте з розвитком освіти, піднесенням культури розширюється соціальна основа літературної мови, а це, в свою чергу, спричиняє виникнення територіальних, просторових різновидів літературної мови.

Літературна мова існує в певному часовому (історичному) і просторовому вимірі. Норми літературної мови історично змінні. Певним періодам розвитку літературної мови властивий неоднаковий вияв територіального субстрату – тієї діалектної основи, на яку нашаровуються літературні норми.

Діалект теж має норму, проте остання територіально обмежена, охоплює порівняно невелику кількість мовців, вона не усвідомлена, а стихійна. Це норма мовлення в тому середовищі, де людина виростає і де закладаються основи її мовної свідомості.

Норми літературної мови тісно пов'язані з варіативністю на лексичному, граматичному, фонологічному рівнях.

Очевидно, варіативність не є ознакою тільки літературної норми. Властива вона й діалектному мовленню, проте природа цієї варіативності в діалекті зовсім інша. В літературній мові існують варіанти, з яких мовець свідомо добирає найнеобхідніші одиниці мови, позначені значеннєво-стилістичними відтінками. Варіантність у діалекті (відмінність у звуковому оформленні слова, морфологічній будові тощо) часто пов'язана не з розрізненням значень слів, а із стихійним поєднанням в одній говірці елементів різних говірок, наддіалектних або літературно-нормативних одиниць.

Варіантні ряди в діалекті характеризуються й особливим вживанням на відміну від літературних варіантів.

Специфіка літературної мови – опрацьованої, відшліфованої, витвореної форми народної мови полягає в багатшому, різноманітнішому використанні мовних засобів, пристосованому до розгалужених функцій літературної мови, а також у свідомому ставленні до мовної норми.

Той факт, що літературна норма регламентується суспільством, зазнає впливу цього суспільства, викликає інколи неправильні твердження про абсолютну штучність літературної мови, про те, що її норми є абстракціями, які не мають жодного відповідника в живому народному мовленні. Справді, літературно опрацьована мова відрізняється від живої діалектної стихії.

На її розвиток, зокрема, впливає зміна принципів добору мовних явищ із загальнонародної мови, а також взаємодія її з усним літературним мовленням. В усне літературне мовлення активно проникають розмовні форми спілкування, які до літературної писемної форми (за винятком художнього стилю) майже не

потрапляють. «Літературна мова в деяких випадках виявляється архаїчніша, ніж діалект». З цього погляду ознакою всіх розвинених літературних мов із давньою традицією є деяка штучність, застиглість їх лексичних, граматичних норм. Ці норми оберігаються освітою, підтримуються загальним рівнем культури, писемно-літературною традицією. Але й вони зазнають історичних змін, і сама літературна мова також розвивається за об'єктивними законами, які не завжди збігаються із суспільно усвідомленими, визначеними межами мовних змін у той чи інший період її історії.

Поняття «сучасна літературна мова» – багатопланове. Хронологічні межі сучасної літературної мови можна визначити по-різному, залежно від історичної перспективи і конкретної ситуації, в якій уживається назване поняття.

Мовна норма характеризується рухливістю, вона весь час перебуває в стані динамічної рівноваги. Навіть за останні 20-30 років помітно змінилися стилістичні норми, виникли нові семантичні відтінки слів, усталилися, стандартизувалися певні типи синтаксичних конструкцій. Нові кількісні характеристики вживання мовних одиниць сигналізують і про певні якісні зміни в нормі літературної мови.

Отже, сучасна літературна мова взаємодіє з діалектами через посередництво усного літературного мовлення, яке відображає особливості загальномовної норми в її географічній проекції.

1.2. Вплив історичного чинника на формування мови і діалекту

1.2.1. Мови древніх жителів.

До приходу римлян у 218 році до н.е., на півночі Піренейського півострова була поширена сучасна баскська мова.

Тартеси жили в Андалусії, а іберійці - в Леванті. Свій слід на території свого часу залишили етруски, фінікійці та карфагеняни італійського походження, а також греки, фінікійці та карфагеняни, які називали півострів Іберією.

У центральній та північно-західній частині півострова ми знаходимо мовну присутність: лігурійців, народу з франко-італійського узбережжя Середземного моря; кельтів, які прийшли з південної Німеччини близько 7 століття до н.е., зайнявши високі регіони від центру до Галісії та південної Португалії; кельтів у Центральному та Нижньому Арагоні, які розмовляють сумішню мов двох народів. Всі ці мови залишили свої сліди в кастильській мові.

1.2.2. Латинська мова.

Завоювання та романізація Піренейського півострова були процесом, що тривав сім століть і, безсумнівно, вплинув на іспанську історію. Усі мови півострова (окрім баскської), спосіб життя, основи права та соціальної організації, інтернет-комунікація тощо прямо чи опосередковано пов'язані з впливом світової та римської культури на півострів.

Кілька факторів вплинули на завоювання та романізацію Іспанії:

а) Геополітичні фактори, оскільки півострів є місцем зіткнення двох середземноморських держав: Карфагена і Рима.

б) Економічні фактори: через зацікавленість Іспанії у всіх ресурсах, які вона могла запропонувати (найманці, шахти, сільськогосподарські ресурси тощо). Ці економічні чинники стимулювали римський експансіонізм.

в) Внутрішні фактори розвитку, оскільки іберійська культурна територія Леванту і південного півострова була високорозвиненою в економічному і культурному плані після фінікійської і грецької колонізації. Тому її правлячий клас вважав за краще асоціювати себе з Римом, гегемоном того часу.

Римське завоювання Піренейського півострова відбувалося в три етапи, з 218 року до н.е., коли римляни висадилися в Амплії, до 19 року до н.е., коли Рим зайняв останні повстанські території в північній частині півострова.

З приходом римлян усі мови, окрім баскської, припинили своє існування, хоча деякі слова доримського походження збереглися до сьогодні: *barro, cabaña, cerveza, salmón, carpintero, conejo, charca, perro, lanza, balsa*.

У 218 році до н.е. Іспанія була включена до греко-латинського світу. Римляни воювали з карфагенянами і завоювали півострів.

Коли римляни завоювали Піренейський півострів (завоювання завершилося у 19 р. до н.е.), латинська мова, член індоєвропейської групи, поширилася по всій території, створивши мовну єдність, якої раніше не існувало. Цьому поширенню сприяло використання християнством латини як засобу євангелізації.

У другому столітті до нашої ери до Іспанії прибули римляни. Вони принесли з собою найрозвиненішу цивілізацію, звичаї та мову - латину. Однак це була не класична латина, якою користувалися освічені люди, а вульгарна латина, якою розмовляли солдати і прості громадяни.

Доримські мови деякий час конкурували з латиною, але поступово латина почала домінувати. Країна Басків змогла зберегти свою мову, тому що вона не була під владою Римської імперії, як це було в інших частинах півострова.

Розмовну латину називають вульгарною, щоб відрізнити її від латини, яку використовували у великих римських літературних творах. З цієї вульгарної латини, починаючи з VIII століття, виникли романські мови по всій Європі: арагонська, леонська, кастильська, галісійська, португальська, каталонська, провансальська, французька, італійська, сардинська, ретороманська, румунська та далматинська.

Більшість слів у кастильській мові походять з латини (70%): дні тижня (крім суботи), місяці року, багато назв міст і містечок (Памплона, Леон, Сарагоса, Луго, Мерида, Асторга), числівники тощо. Вони залишили після себе не лише мову, але й право та релігію.

Через латину ми маємо багато грецьких слів, таких як: *cirugía, estómago, melancolía, comedia, escuela, pedagogo, ángel, evangelio, cementerio, monasterio*. Різна еволюція латини призвела до формування різних мов, відомих як романські:

кастильська, каталонська, галісійська, італійська, французька, португальська, румунська, ретороманська, ретороманська.

1.2.3. Мова германських народів.

Близько 409 року до Іспанії прибули перші германські народи. Серед них були вандали, свеви та алани, які поділили завойовані території на півострові. Невдовзі прибули вестготи. Вестготи знищили аланів, витіснили свевів у північно-західну частину півострова, а вандалів змусили мігрувати до Північної Африки.

Спочатку вестготи трималися на відстані від римлян. Наприклад, змішані шлюби були заборонені через різне віросповідання (вестготи сповідували аріанство, а римляни - християнство).

Проте ситуація змінилася, коли Рекарето прийняв католицизм, усунувши початкові релігійні бар'єри. Крім того, дуже невелика кількість вестготів, які прибули на півострів, також сприяла налагодженню стосунків з корінним населенням. Знаті і вищі класи жили в містах, тоді як решта населення мешкала в сільській місцевості (переважно на Кастильському плато).

Вестготи мали основоположний вплив на право і деякі звичаї. Однак вони прийняли латинську мову (зрікаючись власної) і римську культуру, про що свідчить той факт, що вони зберегли культурні центри півострова, які були засновані в Римській імперії. Хоч вестготи пристосувалися до культури і до вульгарної латини, що використовувалася в Іспанії; але вони залишили нам багато слів зі своєї мови, які називаються германізмами: *guerra, robar, guardar, dardo, albergue, bandido, embajada, orgullo, escarnecer, ropa, ganso, aspa, guardia, espía, tapa, brotar.*

Також суфікс **-engo** (*abolengo, realengo*).

Важливість германської навали в лінгвістичній історії Піренейського півострова полягає не в небагатьох готичних елементах, що залишилися. Трансцендентним фактом є те, що вторгнення призвело до глибокої культурної депресії, яка надзвичайно ускладнила комунікацію. Вульгарна латина півострова залишилася недоторканою.

1.2.4. Арабська мова.

Завоювавши візантійські території Північної Африки, араби повернули зброю проти вестготських королівств і в 711 році разом з берберами (корінними жителями Північної Африки), які незадовго до цього прийняли іслам, вторглися в Іспанію. У першій же великій битві вестготське військо, яке значно переважало за чисельністю, зазнало важких поразок. Одна за одною здавалися головні фортеці королівства. Натхненні цією перемогою, араби і бербери (яких християни називали маврами) спробували просунути вглиб Франкського королівства, але були зупинені Карлом Мартелом.

Спочатку мусульманська Іспанія була включена до складу Дамаського халіфату, але згодом проголосила себе незалежною державою; в 11 столітті низка конфліктів призвела до поділу Аль-Андалузії на десятки незалежних князівств. Частина місцевого населення прийняла іслам. Інші прийняли мову і звичаї загарбників, зберігаючи при цьому свою релігію.

Араби принесли на Піренейський півострів високий ступінь економічного розвитку і високі культурні досягнення. Буквально на їхніх очах Іспанія процвітала як частина Європи. Були створені досконалі іригаційні системи, вирощувалися нові культури (рис, цукрова тростина, бавовна), розводилися вівці. У містах процвітало підприємництво, неухильно розвивалися торгівля і ремесла. Текстильні, металеві та шкіряні вироби, виготовлені в Аль-Андалусі, стали широко відомі за кордоном. Міські школи в мусульманській Іспанії пропонували одну з найкращих освітніх програм у Європі того часу. Сюди приїжджали вчитися люди з багатьох християнських країн.

Араби привезли в Європу папір: у 8 столітті кілька китайських ремісників потрапили в полон до арабів і були відпущені в обмін на секрети виготовлення паперу.

Їхня культура була вищою за культуру вестготів. Через тривалість їхнього перебування, багато слів (зазвичай закінчуються на -і та ті, що починаються на al-) залишилися після них.

Єдиною територією, яку маври не змогли завоювати, була важкодоступна гірська місцевість на півночі Піренейського півострова. Звідти почалося звільнення окупованих мусульманами земель. Їхнє повернення було відоме як Реконкіста і тривало близько восьми століть.

Висновки до розділу 1

Отже, діалект протиставляється літературній мові як територіально обмежена форма існування мови, що має тільки усну сферу комунікації; діалектові, на відміну від літературної мови, властивий тільки один функціональний стиль – розмовне мовлення. Вивчивши історичний аспект формування іспанської мови, можна сказати, що історія іспанської мови почалася з романізації Піренейського півострова, завдяки чому більшість слів у іспанській мові походять з латини. Через прихід германських народів на територію Іспанії ми маємо багато германізмів. Також ми маємо багато слів, які залишились після арабів.

РОЗДІЛ 2

МОВНА ХАРАКТЕРИСТИКА СУЧАСНИХ ДІАЛЕКТІВ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ

2.1 Діалекти іспанської мови на території Піренейського півострова

Жителі Іспанії розмовляють чотирма офіційними мовами та кількома діалектами, якими розмовляють мешканці кожної провінції.

Кастильська – основна офіційна мова, яка називається на честь королівства Кастилія, звідки вона і поширилась. В її основі класична латинь. Усередині країни ця мова називається "*castellano*", а для всього світу – "*español*". Ця мовна форма широко використовується в північних і центральних регіонах Іспанії. Кастильська іспанська - найпоширеніша мовна форма. Нею розмовляють 40 мільйонів людей. При цьому мова їх відрізняється, так як в прикордонних регіонах зустрічаються варіанти іспанської мови "*castellano*": арагонські, мурсійські, а ще ріохські, кантабрійські і мадрридські прислівники, чуррі.

Іспанська мова, якою розмовляють мешканці історичної Каталонії, Валенсії та Балеарських островів, відома як каталонська. У цих регіонах, як і в Іспанії в цілому, каталонська мова є офіційно визнаним засобом спілкування. Каталонську також можна почути в Князівстві Андорра, на італійському острові Сардинія та в південних регіонах Франції.

Каталонською розмовляють, пишуть і читають 10 мільйонів людей. Існує різновид каталонської мови – валенсійський діалект, який відрізняється лексикою, морфологією та фонологією. Однак цей діалект не визнаний як незалежний. А ось мальоркін – ще один говір "*catala*", якою спілкується населення Балеарських островів, визнаний самостійним каталонським діалектом.

Іспанська мова "*galego*" використовується в провінції Галісія – в північно-західному регіоні, що межує з Португалією. Ця мова слугує засобом спілкування для 3 мільйонів людей в Іспанії. Іспанська мова "*euskara*" – баскська – вважається рідною

майже для мільйона іспанців. На ній розмовляють в Наваррі, Гіпускоа і Біскаї. Це ізольована мова, яка не має нічого спільного з кастильською мовою, проте вона визнана четвертим офіційним лінгвістичним інструментом країни.

2.1.1 Фонетичні особливості діалектів

Під північнокастильськими діалектами розуміють сукупність діалектних модальностей іспанської мови, що використовуються в північній частині Іспанії, на території, що простягається від частини Кантабрії та Віскаїї на півночі до Куенки на півдні. У Мадриді, Ла-Манчі та інших регіонах, які жителі вважають північними діалектами, існують південні риси, головним чином, придиховий /s/ в імплзивній позиції.

Серед найбільш репрезентативних фонетичних особливостей цього діалекту можна виділити наступні:

- Сильний свистячий /s/, з апіко-альвеолярною артикуляцією, який також характеризує каталонську /s/, окситанську, нормативну галицьку та більшу частину діалектної галицької, а також в інших галло-італійських мовах північної Італії та південної Швейцарії та в португальській північній Португалії. Він також зустрічається на півдні Іспанії, за винятком Андалусії; фонема /s/ артикулюється по-різному в Андалусії, але дуже рідко як апікально-альвеолярна, і це саме єдина особливість, яка чітко відрізняє діалекти цієї спільноти від діалектів сусідніх спільнот.

- Фонема /θ/ диференціювалася від /s/, яка, як вважають, закріпилася в сучасній формі в 17 столітті і яка представлена "z" і "c" перед "e", "i". Ця фонема також зустрічається на півдні Іспанії, за винятком більшої частини Андалусії, і в деяких різновидах сардинської та венеціанської мов.

- Беззвучний веллярний фрикативний звук /x/, іноді язичковий і дуже різкий (схожий на "ch" деяких діалектів німецької мови), дуже мало представлений в Америці, де веллярний варіант чути лише у внутрішніх районах Мексики і Перу, а

також на більшій частині території Аргентини, в Уругваї і в деяких інших районах Південної Америки.

- Сильна антихіатусна тенденція, що зводить наприклад *indoeuropeo* > *indouuropeo* > *induropeo*; *héroe* > *herue* [erwe]; *ahora* > *ahura* [a'ura] > *ara* [ara] тощо.

- Традиційно фонологічне розрізнення **y/ll** було поширеним, на відміну від південних діалектів, для яких характерне *yeísmo* (вимова диграфа <ll> так само, як і <y>). Сьогодні в північній частині Іспанії все ще є носії не-йеїстських діалектів, але розрізнення **y/ll**, схоже, перебуває в процесі зникнення.

- Як і в усіх діалектах іспанської, кінцеве **-d** звучить рідко: *salud* > *salú* [sa'lu], *verdad* > *verdá* [ber'da]. Однак у деяких районах Кастилії і Леона, Кантабрії та країни Басків кінцеве **/d/** часто вимовляється як [θ], наприклад: *verdad* > *verdaz*; ця вимова також зустрічається як офіційний варіант в інших районах Іспанії, наприклад, у Мадриді.

- Для північних іспанських діалектів характерним є видалення **/d/** із суфікса *-ado(s)* дієприкметників з подальшою дифтонгізацією двох голосних; у південних діалектах **/d/** також видаляється, але не завжди відбувається дифтонгізація, і, крім того, це видалення є частиною ширшої моделі, в якій **/d/** видаляється в більшості інтервокальних позицій (наприклад, у дієприкметниках на *-ido(s)*, *-ida(s)*, тоді як на півночі **/d/** не видаляється). Крім того, у високих регістрах вимова **-ao** більш поширена серед носіїв з півночі, ніж серед південних.

Південні діалекти іспанської мови охоплюють низку діалектів іспанської мови, якими розмовляють в Іспанії, і які не можна класифікувати в межах північнокастильського діалекту; хоча південнокастильська мова дуже різноманітна, ці діалекти мають деякі спільні характеристики, які є спільними для всіх них. Більше того, історично ці різновиди сформувалися приблизно між 13-м і 17-м століттями, в період, коли середньовічна іспанська зазнала значних фонологічних змін, тож багато нових рис іспанської мови є універсальними для всіх або більшості

південнокастильських діалектів, тоді як збережені риси частіше зустрічаються в північнокастильському діалекті. [2].

2.1.2 Лексичні особливості діалектів

Лексика північнокастильської, як і в інших різновидах, має переважно латинське походження. Як і інші різновиди іспанської мови, вона містить певні архаїзми, але загалом не здається, що кількість архаїзмів у ній більша, ніж в інших різновидах. Розрізняють за лексикою арагонську іспанську, іспанську південно-західного регіону та леонську іспанську.

Основні діалектні відмінності між арагонською іспанською та стандартною іспанською лежать у лексичній сфері, що пов'язано зі збереженням лексики, характерної для середньовічної арагонської романської мови. Частина цієї лексики є специфічною для арагонської іспанської. Інша частина є спільною для східних різновидів іспанської мови в Іспанії (різновиди з Ла-Ріохи, Наварри, Сорії, внутрішніх районів Валенсії, східної частини Кастилії-Ла-Манчі, Мурсії та східної частини Андалусії). Ще одна частина лексики арагонської іспанської мови є спільною для мовних різновидів східної частини півострова та півдня Франції (каталонської та окситанської). Лексика, специфічна для арагонської іспанської мови, називається арагонізмами.

Збереження арагонської лексики особливо помітне в лексиці сільської діяльності (сільське господарство, тваринництво, полювання), а також у лексиці, що використовується для опису місцевої географії та феноменології, побутових об'єктів або культурних традицій. Деякі з найпоширеніших арагонських виразів в арагонській іспанській мові є такими:

- Семантичне поле рослин: *ababol* (*amapola en español estándar*), *aliaga* (*aulaga*), *morcacho* (*centeno*), *panizo* (*maíz*), *espirigallo/pipirigallo* (*esparceta*).

- Семантичне поле фруктів та овочів: *alberge (albaricoque)*, *mangrana/minglana (granada)*, *presco/presiego/presquilla (melocotón)*, *espinay/espinae (espinaca)*, *judía blanca (habichuela)*.

- Семантичне поле тварин: *paniquesa (comadreja)*, *tajugo/tajubo (tejón)*, *ardachob/fardacho (lagarto)*, *zapo (sapo)*, *boque (cabrón, macho cabrío)*, *sargantana (lagartija)*, *caparra (garrapata)*, *mardano (carnero)*, *cuchareta/cucharón (renacuajo)* *macho (mulo)*, *cardelina (jilguero)*.

- Семантичне поле частин тіла: *melico/meligo (ombligo)*, *ancón (cadera)*, *garra (pierna)*, *tubillo (tobillo)*, *rudilla/rodeta (rodilla)*, *morros (labios) para personas*; *coda (cola)*, *liviano (pulmón) para animales*.

- Семантичне поле спілкування: *charrar (hablar)*, *embolicar (liar, engañar, engatusar)*.

У лексиці південно-західного регіону найбільш помітний валенсійський вплив у прикордонних районах південного заходу. *Almendrero*, *naranjero* (під впливом валенсійських *ametler i taronger*), *cambra (buhardilla)*, *bajoca (tipo de judía verde)*, *bufar (soplar)*. Дієслово *caldre (hacer falta)* вживається у виразі *no cal (no hace falta)*, також поширеному в Арагоні. Суфікс **-ete** є дуже частим, і хоча він також походить з розмовної кастильської мови, в цих регіонах він дуже поширений завдяки валенсійському та арагонському впливу: *fresquete*, *amiguete*, *noviete* тощо. У деяких районах, таких як Канал де Наваррес, використовують перифрази минулого часу "*varon ir*" (*fueron*) або "*se va caer*" (*se cayó*).

Існує й інша течія думки, яка вважає, що більшість слів походить з арагонської мови. Це можна побачити в численних словах, що використовуються в цих регіонах: *segur (hacha)*, *jada (azada)*, *panizo (maíz)*, *bufar (soplar)*, *pozal (cubo)*, *rosada (escarcha o rocío)*, *tacar (manchar)* тощо.

Мабуть, саме тут розрив між стандартною кастильською та леонською іспанською найбільш очевидний. Лексика варіюється залежно від провінції. Лексика може також збігатися з лексикою інших провінцій за межами Леона, таких як

Астурія, Естремадура та Міранда-де-Дуеро, де традиційно проживають леонезомовні громади.

- Семантичне поле рослин: *zreizal (cerezo)*, *pomal (manzano)*, *gallaroto (gállaras)*.

- Семантичне поле фруктів та овочів: *alcahueta (melocotón)*, *poma (manzana)*, *calbote (castaña)*, *zarangiénganos (grosellas)*.

- Семантичне поле тварин: *santorrostro (lagartija)*, *pitolejón (mirlo)*, *gorrupendolo (oropendola)*, *gochu, puerco (cerdo)*, *espertejo (murciélago)*, *rato (rata)*, *gafura (víbora)*, *tabarro (abejorro)*, *pardal (gorrión)*, *viquina (cernícalo)*, *chicharra (cigarra)*, *raposo (zorro)*, *mostalilla (comadreja)*, *coruja (lechuza)*.

- Семантичне поле частин тіла: *cuesta (espalda)*, *párpago (párpado)*, *dea (dedo del pie)*, *napias (nariz)*.

Щодо південнокастильських діалектів, розрізняють:

Мова Канарських островів включає велику кількість власних слів, так званих "*canarismos*", які складають канарську лексику. За своїм походженням і характером їх можна розділити на три основні групи, залежно від того, чи походять вони з сучасної іспанської мови та її діалектів, чи зі старої кастильської, чи, нарешті, з інших мов, окрім кастильської. Так, слова, "утворені" на Канарських островах з інших слів іспанської мови, тісний вплив португальської мови або багато термінів, які потрапили на Канарські острови з діалектних варіантів, таких як американська іспанська, є результатом історичних зв'язків між двома сторонами Атлантики. Таким чином, канарська лексика є відображенням багатовікової історії островів, культурного схрещування та адаптації мови до унікальних умов, які переважали на островах.

Загалом, східноандалузська мова має багато спільного зі східними різновидами іспанської мови в Іспанії, такими як арагонська, ріджанська, наваррська, сорійська, чуррська, манганська та мурсіанська. Багато з цих термінів вважаються вульгаризмами в кастильській мові інших регіонів, як і в решті іспанських діалектів.

З семантичної точки зору, лексичні особливості, мабуть, більш численні, оскільки іспанські слова часто вживаються з іншим значенням, ніж зазвичай. Іноді

значення деяких термінів є більш консервативними, ніж у стандартній кастильській мові, оскільки вони зберігають свою первісну етимологію, як фонетично, так і етимологічно. Багато з цих вживань пов'язані з їхнім походженням зі старокастильської або арагонської мови. Значення багатьох слів залежить від характерної інтонації та контексту. Існує лексика і слова, притаманні лише певним регіонам чи місцевостям, яких немає в сусідніх областях, а також інші слова, спільні з іншими регіонами, але які не належать до стандартної іспанської мови.

Збереження місцевої лексики особливо помітне у спеціалізованій лексиці сільського життя, діяльності та завдань (сільське господарство, тваринництво, полювання), а також у лексиці, що використовується для опису місцевої географії, навколишнього середовища (рослин і тварин) та феноменології, побутових предметів, знарядь праці та культурних традицій, які мають найбільші шанси на збереження через їхнє рідкісне використання.

- Повторний аналіз під скам'янілим впливом множини у словах, що починаються на голосний: *las enaguas* → *las senaguas* (pl.) → *la senagua* (sg.)

- Переосмислення статті: *electricista* → *el ectricista* / *el lectricista*

- Переосмислення жанру під впливом артикля: *una foto* (f.) → *un afoto* (m.); *una moto* (f.) → *un amoto* (m.); *la radio* (f.) → *l'arradio* (m.).

- Скорочення артиклів: *l'alacena*, *l'alcoba* тощо.

- Переосмислення шляхом застосування в деяких словах арабського артикля *al-* за народною етимологією: *acacia* → *alcacia*

- Зміна роду деяких слів: *el calor* → *la calor*

Основний вплив арабської мови в її різних культурних і діалектних різновидах спостерігався в регіоні між 8-м і 17-м століттями, коли були вигнані останні маври. Його основний вплив проявляється у більшій кількості арабізмів, що використовуються в мурсійській мові, ніж в інших різновидах півострова.

За оцінками, в мурсійських різновидах налічується близько трьох тисяч лексичних арабізмів (включаючи ті, що використовуються виключно в мурсійській мові, і ті, що поділяються з кастильською, валенсійською, каталонською,

арагонською, андалузькою, екстремадурською тощо), хоча потрібні ретельні дослідження. Існує також понад 200 лексичних арабізмів, властивих мурсійській мові. Існують також деякі особливі форми арабізмів, які також існують у кастильській мові:

alhávega (мурсійська) / *albahaca* (стандартна кастильська).

albercoque (мурсійська) / *albaricoque* (стандартна кастильська)

Крім того, в регіоні Мурсія, як і в решті Іспанії та Португалії, існують сотні географічних назв, що походять від топонімів, адаптованих з арабської мови.[2].

2.1.3 Граматичні особливості діалектів

- Найбільш типовою морфосинтаксичною характеристикою кастильської мови деяких центральних районів півострова є *leísmo* та *laísmo*. У носіїв *laísmo* займенники **le** та **les** у функції непрямого об'єкта набувають форми жіночого роду **la**, **las**:

Cógela la cartera, la dices que venga замість *Cógele la cartera, le dices que venga*.

- Тракткування *leísmo*, яке з'явилося після Середньовіччя, відрізняється і полягає у використанні "**le**" у функції прямого додатка, особливо коли йдеться про людей; наприклад, у чоловічому роді однини "*le vi*" замість "*lo vi*". Це явище тепер прийняте прескриптивістами, оскільки воно більш поширене в Іспанії і зустрічається в деяких частинах Америки. Однак у центральній частині Кастилії і Леона також поширене явище *leísmo de cosa*, яке не визнається прескриптивістами ("*Déjamele*" для "*Déjamelo*"). Існують також явища *loísmo*.

- Вживання "**vosotros**" як особового займенника довіри другої особи множини, на відміну від "**ustedes**", що використовується як шанобливе звертання. Він також використовується майже по всій південній Іспанії, але не в Америці та на більшості Канарських островів.

Інші особливості, які також помітні в деяких піддіалектах, такі:

- Розмежування вживання між *indefinido* та претеритальним перфектом ("*ho he ido al mercado*" / "*ayer salí pronto*"). Ця відмінність зустрічається на більшій частині Іспанії, включаючи Андалусію.

- Заміна підрядного способу недоконаного виду на простий умовний, який також називають баскським умовним ("*Si tendría tiempo, iría*" замість "*Si tuviese/tuviera tiempo, iría*"). Він зустрічається майже у всій Наваррі, Алаві, Віскаї, Ла-Ріосі, Бургосі, Паленсії, деяких частинах Кантабрії та деяких частинах Сорії. У цих випадках мовець не розрізняє "*hubiera/hubiese*" і "*habría*".

- Використання інфінітива для вираження імперативу впевненості у множині: (**vosotros**) *Ser buenos y callaros* (в офіційній та письмовій мові *Sed buenos y callaos*); це використання широко поширене на всьому Піренейському півострові.

- У загальній розмовній мові, додаючи артикль чоловічого роду **el** до питального займенника **qué**. Наприклад,

¿Has traído el libro?

¿El qué? замість (*¿Qué?*)

- У випадку Наварри та Саламанки існує регіоналізм розміщення артикля середнього роду "**lo**" перед питальним займенником "**qué**". Наприклад,

¿Has traído el libro?

¿Lo qué? замість (*¿Qué?*)

El libro.

2.2 Діалекти іспанської мови за межами Іспанії: мовна характеристика

У різних країнах світу базова іспанська мова була модернізована і перетворилася на десятки національних мовних варіантів. Діалекти та акценти відрізняються своєю лексичною базою, фонетикою та вимовою. Це пов'язано з тим, що мова формувалася на основі існуючих місцевих мов, наприклад, мов індіанців у США та африканських племен в Африці. У міру того, як вплив колоніальної Іспанії на колонії поступово зменшувався, штати зазнавали трансформацій і встановлювали власну державність. Цей процес відбився і на мові. Люди, що мігрували з різних

регіонів, робили свій мовний внесок, і з'явилися відмінності у вимові. Саме тому за мовою легко відрізнити мексиканців від аргентинців, іспанців від мадридців тощо.

Мексиканську іспанську використовують як інструмент спілкування в Каліфорнії. Історично на морфологію вплинули мови корінних племен: юта, ацтеків, майя. Цей вплив був настільки сильним, що з'явилися "мексіканізми" – слова, яких не було в класичній загальнодоступній іспанській мові. Наприклад: "tomate", який перекладається як «томат» і походить від "*xitōmatl*". Або "*chocolate*", що переводиться як "шоколад" і те, що пішло від "*xocolātl*".

В Аргентині розмовляють на особливій мові. Ця латиноамериканська іспанська називається "*español rioplatense*". Назва пов'язана з територіальним фактором. Зокрема, від цього походить назва річки Río de la Plata. Від неї і отримав свою назву цей іспанський діалект. Через переселення корінних жителів Південної Італії під час чергової хвилі міграції в Південну Америку говір істотно трансформувався під впливом говірки неаполітанців. Однією з особливостей аргентинського діалекту вважається "*voseo*", сенс якого в тому, що в якості традиційного особистого займенника "**tú**" (ти) використовується форма "**vos**". Це впливає на правила відмінювання дієслів.

Аргентинська – не єдина латиноамериканська іспанська. На півночі американського континенту є кілька діалектів, які поширені в Перу, Еквадорі. Ті, хто знає кастильську іспанську, зазвичай не мають труднощів з розпізнаванням мови. Це пов'язано з тим, що латиноамериканці говорять повільніше, ніж іспанці, хоча кожен іспанський діалект має свої особливості. Також в іспаномовній Південній Америці не прийнято скорочувати слова. Звичайно, не можна ігнорувати велику кількість запозичень, привнесених з місцевих мов кечуа та аймара. Однак зрозуміти зміст сказаного з контексту неважко. Гватемальська іспанська схожа на мексиканський варіант, а панамський діалект має багато спільного з кастильською.

Багато слів латиноамериканського іспанського відсутні в кастильській мові, і навпаки. Наприклад: традиційна іспанська "машина – *coche*" в Латинській Америці

звучить як *"carro"*, *"окуляри – gafas"* в Перу і Еквадорі вимовляються як *"anteojos"*, *"картопля – patata"* в Колумбії звучить як *"papa"*. І таких прикладів чимало.

А ось на Кубі, в Пуерто-Ріко, в Домінікані, навпаки, на іспанській, що отримала назву «карибська», говорять дуже швидко. Настільки швидко, що навіть туристам з Іспанії важко зрозуміти карибську мову. Тим більше, що через високу швидкість вимови звук [d] в кінці слів проковтується. Наприклад, *"mitad"* (половина) звучить як *"mita"* (черга). Літера "s" зникає, якщо стоїть на початку або в кінці слова. Кубинці її "ковтають" в середині слів. Наприклад, фраза *"estoy aquí en la estación"* звучить як *"ehtoy aquí en la ehtació"*.

У Пуерториканській іспанській мові морфологічні зміни пов'язані з впливом англійської мови. Для прикладу можна привести те, що робиться смисловий акцент на фінальному звуці [r], що підкреслює американський вплив. А перед приголосною буквою «г» читається як звук [ɲ].

Чилійський діалект іспанської мови не менш цікавий. Його фонетичною особливістю є те, що поєднання *"ch"*, яке в Іспанії традиційно читається як [ч], в Чилі буде звучати як [ʃ]. Наприклад, місцеві жителі не говорять *"Chile"*, а вимовляють *[Shi-lé]*.

У словах, де на кінці стоїть поєднання "голосна + **do** або **da**", то звук [d] опускається. Для прикладу можна привести слова *"fundido"* і *"fracasado"*, які в Чилі будуть вимовлятися як *[fundío]* і *[fracasáo]*. Скорочуються, викидаються інші звуки і склади. Через це чилійців складно зрозуміти тим, хто вивчав кастильський варіант.

Африка має свій варіант іспанської мови. Іспанськими діалектами розмовляють у Марокко та Екваторіальній Гвінеї. Марокко було французькою колонією, але близькість до Іспанії дала її ознаки.

Екваторіальна Гвінея розташована в Центральній Африці і до середини ХХ століття була колонією Іспанії. Небагата держава, де проживає близько 700 тисяч африканського населення, єдине в Африці, цей лінгвістичний інструмент є офіційним, поряд з французькою мовою. Жителі Екваторіальної Гвінеї називають свою мову «еквадоговінейскою».

Гвінейська іспанська – це не кастильська іспанська. Гвінейський діалект побудований на міксі з різних мов, в тому числі племен фанг і буби. В результаті з'явилася мовна модифікація, яка представляє собою іспанську основу, щедро доповнену сумішшю слів і звуків місцевих племен, англійської, німецької мов.

Висновки до розділу 2

Отже, жителі Іспанії розмовляють чотирма офіційними мовами та кількома діалектами, якими розмовляють мешканці кожної провінції. Серед них: кастильська – основна офіційна мова, каталонська, “*galego*“, баскська. В другому розділі було описано фонетичні, лексичні та граматичні особливості діалектів іспанської мови за поділом на частини Іспанії: північнокастильські та південнокастильські діалекти. Також було охарактеризовано діалекти іспанської мови за межами Іспанії і визначено такі: мексиканський, “*español rioplatense*“, аргентинський, гватемальський, панамський, карибський, латиноамериканський, пуерториканський, чилійській, екваторгвінейський та гвінейський.

ВИСНОВКИ

Отже, іспанська мова має довгу історію формування, починаючи з приходу римлян і закінчуючи війною з арабами. Кожен етап розвитку іспанської мови та її діалектів був дуже складним і довгим, і кожна країна, яка намагалася завоювати Іспанію, зробила свій внесок в іспанську мову.

Наприклад, через латину ми маємо багато грецьких мов. Різна еволюція латини призвела до формування різних мов, які називаються романськими - кастильської, каталонської, галісійської, італійської, французької, португальської, румунської, ретороманської та ретороманської. Вестготи зберегли багато германізмів.

Араби, крім високого ступеню економічного розвитку і високих культурних досягнень, залишили за собою багато слів, які зазвичай закінчуються на -і, та починаються на al-).

Одночасно з кастильською мовою, а також завдяки різним еволюціям латини, під арабським пануванням розвивалися і поширювалися й інші мови. Баскська, з іншого боку, залишалась незмінною мовою.

Одночасно з кастильською та завдяки різним еволюціям латини, інші мови розвивалися і поширювалися в умовах арабського панування. Баскська, з іншого боку, залишалася ізольованою і незмінною протягом століть завдяки своєму територіальному розташуванню. Так сформувалася сучасна мовна карта Піренейського півострова, що включає чотири романські мови - кастильську, каталонську, галісійську та португальську - і нероманську мову, баскську.

Серед іспанських діалектів можна виділити:

Іспанська мова, якою розмовляють мешканці історичної Каталонії, Валенсії та Балеарських островів, відома як каталонська.

Іспанська мова «galego» використовується в провінції Галісія. Ця мова слугує засобом спілкування для 3 мільйонів людей в Іспанії.

Іспанська мова euskara – баскська – вважається рідною майже для мільйона іспанців. На ній розмовляють в Наваррі, Гіпускоа і Біскаї.

У різних країнах світу базова іспанська мова була модернізована і перетворилася на десятки національних мовних варіантів. Діалекти та акценти відрізняються лексикою, фонетикою та граматиною.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1) С. Я. ЄРМОЛЕНКО. СУЧАСНА ЛІТЕРАТУРНА МОВА І ДІАЛЕКТИ. Взято з <http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine6-2.pdf>
- 2) Dialectos del castellano en España. Взято з https://es.wikipedia.org/wiki/Dialectos_del_castellano_en_Espa%C3%B1a
- 3) Іспанська мова. 2021. Взято з https://www.wiki-data.uk-ua.nina.az/%D0%86%D1%81%D0%BF%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B0.html
- 4) Іспанська мова. Взято з <https://uk.jodoinstitute.com/2095-spanish-language>
- 5) Історія іспанської мови. Взято з <https://travel-in-time.org/uk/istoriya-vinahodiv/istoriya-ispanskoyi-movi/>
- 6) ІСТОРІЯ ТА ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ. Взято з <https://www.languages-study.com/espanol-academic.html>
- 7) Історія виникнення іспанської мови. Взято з <https://www.pleade.ru/edu/historyspain.shtml>
- 8) Dialectos. Взято з <https://humanidades.com/dialectos/>
- 9) El español y sus grupos dialectales en el mundo. Взято з <https://www.geografiainfinita.com/2018/12/el-espanol-y-sus-grupos-dialectales-en-el-mundo/>
- 10) Іспанія під владою арабів і католицьких королів. Всесвітня історія. Н. Г. Подаляк (с.150-152)
- 11) Іспанські діалекти. Взято з <https://priority-school.com/ua/ispanski-dialekti/>
- 12) La invasión de los pueblos germánicos. Взято з https://www.regmurcia.com/servlet/s.SI?sit=c,373,m,1915&r=ReP-24774-DETALLE_REPORTAJESABUELO
- 13) С.Ф. Мкртумова. Діалекти іспанської мови. Інститут міжнародного сервісу, туризму і іноземних мов (с. 89-90). Навч. кер. - Н.В. Хомович.

- 14) HISTORIA DE LA LENGUA ESPAÑOLA. Взято з <https://www.csub.edu/modlang/departament/spanish/LINGUISTICS/TEMA%207.1%20MA.pdf>
- 15) Lapesa, R. ([1980] 1995): Historia de la lengua española, Madrid, Gredos.
- 16) Medina López, J. (2003): Historia de la lengua española I. Español medieval, Madrid: Arco Libros.
- 17) Cano Aguilar, R. (1997): El español a través de los tiempos, Madrid, Arco Libros.
- 18) Gamillscheg, E. (1967): «Germanismos», en M. Alvar et alii (dirs.): Enciclopedia lingüística hispánica, Madrid: Consejo Superior de Investigaciones Científicas, Vol. II, pp. 79-91.
- 19) García Aranda, M. A. (2005): «La romanización de la Península. Los pueblos germánicos en la Península», www.liceus.com, ISBN - 84-9822-185-4.
- 20) Kremmer, D. (2004): «El elemento germánico y su influencia en la historia lingüística peninsular», en R. Cano Aguilar (coord.): Historia de la lengua española, Barcelona, Ariel, pp. 133-148.
- 21) Олена Гуз. 2016. ОСОБЛИВОСТІ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ В КРАЇНАХ ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ: Науковий журнал. № 4/2016